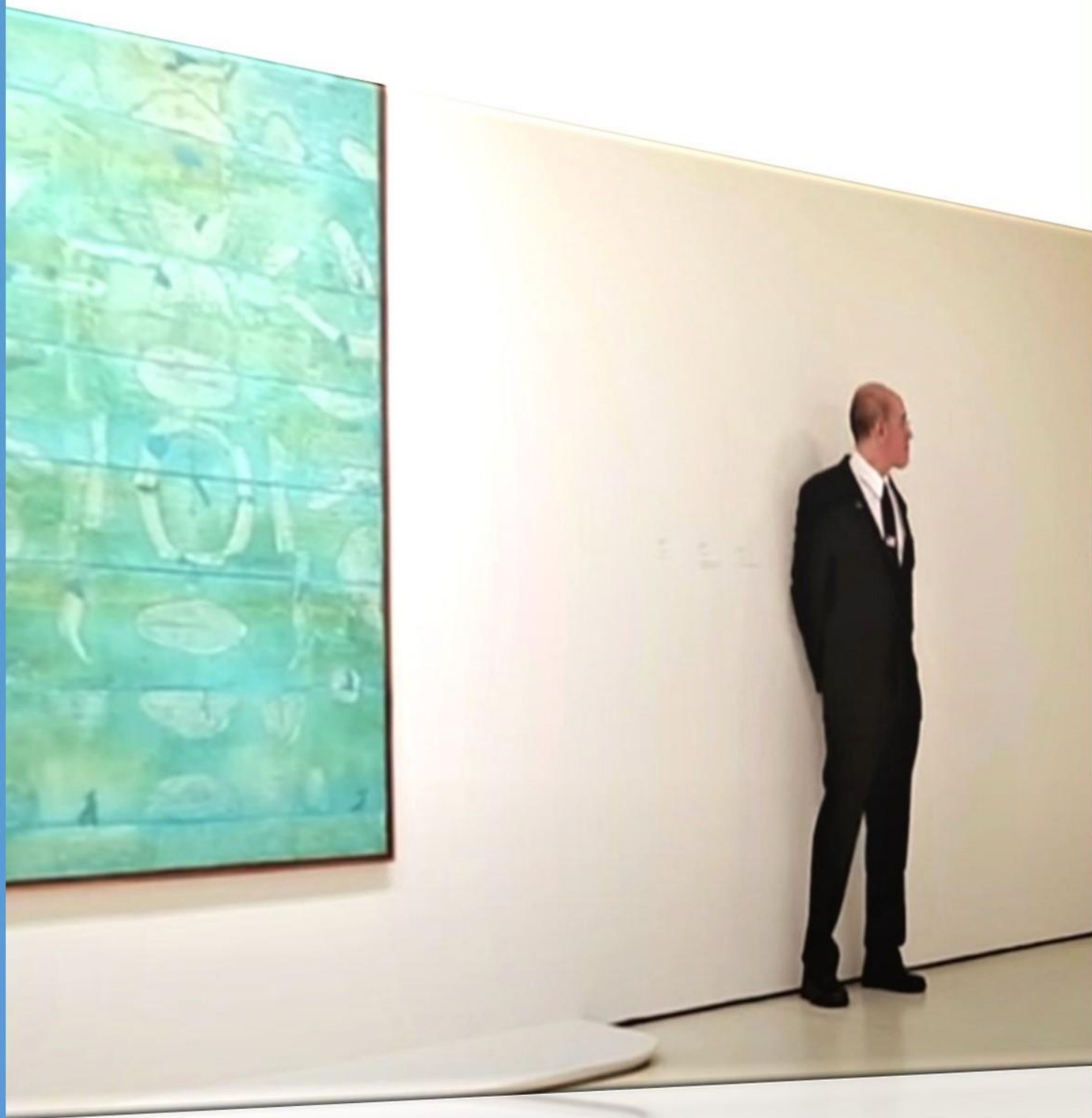

Miroslav Pelikan

ULAZ

U L A Z

Ivan Z. s neugodom je otresao mokre cipele prije ulaska u čuvarski paviljon broj 1 u veličanstvenom holu ustanove i ušao u kvadratnu prostoriju, tri puta tri metra s velikom staklenom površinom na sjevernoj strani koju je nekako nespretno unakazio manji otvor, tunel kako su ga čuvari zvali, tunel za komunikaciju s onima vani.

Čuvar iz prethodne, noćne smjene, pristojno ga je pozdravio i prepustio mu mjesto pored otvora. Lijevo od prozora nalazile su se komande za otvaranje i zatvaranje glavnih vrata i desno, mjesto za Knjigu upisa u kojoj su se bilježili svi ulazi i izlazi.

Čuvari su kontinuirano zapisivali sve pojave za koje su mislili da su važne (uostalom tako je govorio i Naputak broj 2 - Zabilježiti sve što se čini neuobičajeno) na primjer.

"Dr. Haberle otišao iz ustanove vrlo uzbuđen", ili "Asistent Marko S. nije pozdravio pri dolasku, samo je pokazavši identifikacijsku karticu i produžio" ili "Zamjenik direktora Sektora 6 Dalibor K. netremice gleda u gospođu S. Matek, pomoćnicu direktora Sektora 6 pri odlasku, srdačno sve pozdravio" i tako dalje.

Svaki je dan ispunjenu listu s utiscima čuvara, Šef čuvara gospodin Milin odnosio u Upravu ustanove na za to predviđeno mjesto.

Cipele Ivana Z. doista su bile vlažne, no nije ih smio niti mogao promijeniti jer su u pitanju bile službene cipele, dio propisane čuvarske odore. Nema veze, osušit će se, mislio je spokojno Ivan Z.

Čuvar iz noćne smjene napustio je po svim propisima radno mjesto i otišao kući.

Iznenada se Ivan Z. prisjetio, koliko je već dugo ovdje? Znao je točno. Trideset četiri godine, šest mjeseci i dva dana. Uskoro će navršiti punih šezdeset godina i po svemu sudeći biti će promoviran u novog Šefa čuvara i zamijeniti će sadašnjega koji ide u zasluženu mirovinu s navršenih sedamdeset godina života.

Skoro tri i pol desetljeća Ivan Z. se odlučno penje prema vrhu svoje struke. Kao i svim nakon mnoštva preporuka započeo je raditi kao čuvar 7. razreda, a sada je hvala Bogu, čuvar 1. razreda s nadom u još snažnije napredovanje. Svaki pet godina, po Naputku broj 4, čuvari su napredovali za jedan razred, no, ne i svi, neki su čekali i duže od deset godina za promaknuće. On je bio vrijedan i odan, marljivo sve bilježeći i po predviđenim propisima napredovao. Čuvari su bili posve apolitični (to je određivao Naputak broj 17), pa gotovo nisu ni primjećivali, osim kada su bili službeno obavještavani, određene promjene u zajednici. Nisu osobito ni zapažali, bolje je reći, nisu vidjeli ni barikade ni krv jer su žurili na posao, nisu uočavali ni velike zastave kako se vijore ispred okupljene mase jer vraćali su se s posla umorni, želeći se što bolje odmoriti i pripremiti za iduću smjenu. Nisu se zagledali u vojsku koja je posljednjim snagama branila smeđe zgrade a nisu ni čuli eksplozije neposredno iza njih. Zamislio se duboko Ivan.Z., koliko su se puta dogodile barikade? Barem pet puta, nesigurno je pomislio, mada je znao da je bilo pet

promjena lista zaposlenih u ustanovi. Sve se mijenjalo osim čuvarske službe jer znalo se, oni se ne miješaju u politiku, oni su potrebni svakoj garnituri na vlasti, posebice ovdje u ustanovi. Iako je ovdje proveo trećinu svakog dana proteklih trideset i pet godina, Ivana Z. ali ni druge čuvare nije zanimalo čime se bavi ustanova. Znali su da je ustanova u svakoj vlasti od osobite važnosti.

U tom kontinuiranom služenju ustanovi, Ivan Z. nije imao vremena za ljubav. Ne može se reći da se nije trudio, jest ,želio je osjetiti ljubav no nije išlo, kao da se uvijek i jedino isprijejala čuvarska služba. Ili te žene nisu bile sklone vlasti, a s takvim ponašanjem nisu pokazivale dovoljno respekta prema njegovoj službenoj odori ili su bile naklonjene vlasti ali su pripadale razini iznad njegovog službenog razreda što po Napatku broj 12 nije bio pravilno ispunjen preduvjet za sretnu zajednicu dvoje ljudi. Sada ili već odavno, u ovim godinama, u pitanjima ljubavi, bilo mu je sasvim svejedno. Njegov mali službeni stan u kvartu državnih djelatnika istoga razreda pružao mu je potpuni komfor a i novca je imao dovoljno.

Moglo bi se reći da je Ivan Z. bio sretan čovjek a posebno u ovim trenucima očekivanja promaknuća u Šefa čuvara.

Cipele su mu i dalje bile posve vlažne, da bar smije samo čarape promijeniti, no, niti to nije dopušteno. Dobro, do večeri sam suh, samozadovoljno se osmjehivao Ivan Z. i bilježio u Knjigu upisa "Dr. Maks razgovara sam sa sobom, glasno, uposlenici ga gledaju pri izlasku i odmiču se od njega. Uredno se odjavio i srdačno pozdravio."

Toga je dana upisao još i ovo.

"U 17, 45 Tajna služba odvela je dr. Haberlea. Uredno su se predstavili na dolasku. Jednako sam službeno uzvratio."

I opet se Ivan Z. dosjetio pet slučajeva barikada, osjećajući dim u čuvarskom paviljonu. Pregledao je svaki kutak paviljona, ali, sve je bilo u redu. Ipak je zapisao u Knjigu upisa."Osjetio dim u 19,23. Pregledao prostor. Sve u redu."

Do dvadeset i dva sata miris dima se postupno pojačavao, postajao je sve izrazitiji, gotovo ga je Ivan Z. mogao nazrijeti, tako mu se učinio blizu. Iznova je zabilježio svoja zapažanja.

Sasvim iznenada, izvan predviđena protokola u paviljon je ušao Šef čuvara, vidno uznemiren i jedva promućao.

-U gradu su užasni neredi. Vojska i policija jurišaju na barikade.

Ivan Z. se nije mogao načuditi slabosti Šefa čuvara, ta se vanjska zbivanja njih nimalo ne tiču.

Ipak, pribilježio je riječi Šefa čuvara i vrijeme njegova izvan protokolarnoga posjeta.

Međutim u dvadeset i tri sata kada započinje noćna čuvarska smjena nitko se nije pojavio.

Ivan Z. nije bio nimalo zabrinut, iako se takvo što do sada nije nikada dogodilo.

I to je zabilježio, ali i sasvim nagle strmoglave odlaske uz uredno odjavljivanje niza istaknutih djelatnika ustanove ali i onih nižih razreda, kako poslije dvadeset i tri sata gotovo panično napuštaju ustanovu.

Nastojao je precizno zapisati uz ime i vrijeme odlaska ali i opisati stanje odlazeće osobe.

Noć je prošla sasvim mirno, u ustanovi je vladao savršeni mir, nitko više nije niti dolazio ali niti ni odlazio.

Miris dima ostao je na istoj razini, vrlo prisutan.

U sedam ujutro, novi se čuvar nije pojavio. Ne previše iznenađen, Ivan Z. je i to zabilježio. Srećom čuvarski paviljon imao je stanovite rezerve hrane i pića, predviđeno po Naputku 84., pa je Ivan Z. mogao nesmetano nastaviti obavljati svoj posao.

U miru, s mirisom dima, protekao je prvi tjedan . Ivan Z. tek je rijetko napuštao paviljon, jedino u slučajevima vrlo kratkog odlaska do toaleta, nastojeći tijekom cijeloga tjedna sačuvati predviđeni izgled službene odore,

Učinilo mu se da je drugi tjedan prošao u hipu. Hrane i vode više nije bilo i što sada?

Strpjeti će se još neko vrijeme. Neće umrijeti od gladi i žeđi, netko će već doći, netko mora doći. U protekla dva tjedna samo je redovno bilježio kako ne slabi miris dima.

Nakon gotovo osamnaest dana, Ivan Z. je onemoćao napokon izašao iz čuvarskog paviljona, gotovo bešumno krećući se holom i otvorio velika vrata ustanove.

Zapanjen, ugledao je zgarište umjesto grada i guste pramenove dima kako se izvijaju iznad spaljenih zgrada, mnoštvo nepomičnih tijela na glavnom trgu i ponekog kako se šepavo vuče.

Okrenuo se i sa zadovoljstvom utvrdio kako je ustanova nedernuta, no posve tiha, nijema. Polako se spuštao niz mramorne stepenice, zastao uplašen gledajući u skvrčena mrtva tijela. -Eno, eno još jednoga-, samo je to začuo prije nego li ga je teška kamenica pogodila u glavu, Dok je padao, mrmljao je. -Ja sam čuvar 1. razreda, ja sam čuvar...

Miroslav Pelikan